Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (pátého senátu)

2. června 2022 *

„Řízení o předběžné otázce – Justiční spolupráce v občanských věcech – Opatření týkající se dědického práva – Nařízení (EU) č. 650/2012 – Články 13 a 28 – Platnost prohlášení o odmítnutí dědictví – Dědic s obvyklým pobytem v jiném členském státě, než je členský stát soudu příslušného k rozhodování o dědictví – Prohlášení učiněné před soudem členského státu obvyklého pobytu tohoto dědice“

Ve věci C-617/20,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen (Vrchní zemský soud v Brémách, Německo) ze dne 11. listopadu 2020, došlým Soudnímu dvoru dne 20. listopadu 2020, v řízení zahájeném

T. N.,

N. N.

za přítomnosti:

E. G.,

SOUDNÍ DVŮR (pátý senát),

ve složení E. Regan, předseda senátu, I. Jarukaitis, M. Ilešič (zpravodaj), D. Gratsias a Z. Csehi, soudci,

generální advokát: M. Szpunar,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

– za španělskou vládu L. Aguilerou Ruizem, jako zmocněncem,

– za italskou vládu G. Palmieri, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s G. Grecem, avvocato dello Stato,

* Jednací jazyk: němčina.

– za Evropskou komisi původně S. Grünheid, jakož i W. Wilsem a W. Wilderspinem, poté S. Grünheid a W. Wilsem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 20. ledna 2022,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článků 13 a 28 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení (Úř. věst. 2012, L 201, s. 107).

2 Tato žádost byla podána v rámci řízení zahájeného T. N. a N. N. ve věci žádosti o vydání kolektivního dědického osvědčení týkajícího se dědictví po W. N., manželovi E. G. a strýci T. N. a N. N. (dále jen „synovci zůstavitele“).

Právní rámec

Unijní právo

3 V bodech 7, 32 a 67 odůvodnění nařízení č. 650/2012 se uvádí:

„(7) Je třeba usnadnit řádné fungování vnitřního trhu odstraněním překážek volného pohybu osobám, které se v současnosti potýkají s obtížemi při uplatňování svých práv v souvislosti s dědictvím, jež má přeshraniční dopady. V evropském prostoru práva musí být občanům umožněno předem uspořádat své dědictví. Práva dědiců a odkazovníků, dalších osob zůstaviteli blízkých a věřitelů zůstavitele musí být účinným způsobem zaručena.

[…]

(32) Za účelem usnadnění situace dědiců a odkazovníků s obvyklým pobytem v jiném členském státě, než ve kterém se o dědictví rozhoduje nebo bude rozhodovat, by toto nařízení mělo umožnit každé osobě, jež má dle práva rozhodného pro dědění právo učinit prohlášení ohledně přijetí[,] či odmítnutí dědictví, odkazu nebo povinného podílu nebo ohledně omezení své odpovědnosti za dluhy váznoucí na dědictví, aby tato prohlášení učinila formou stanovenou právem členského státu, v němž má obvyklý pobyt, a před soudy tohoto členského státu. To by nemělo bránit tomu, aby taková prohlášení byla učiněna před jinými orgány v daném členském státě, jež jsou příslušné přijímat prohlášení podle vnitrostátního práva. Osoby, jež se rozhodnou využít možnosti učinit prohlášení v členském státě svého obvyklého pobytu, by měly samy uvědomit soud nebo orgán, jenž o dědictví rozhoduje nebo rozhodovat bude, o existenci takových prohlášení, a to ve lhůtě stanovené právem rozhodným pro dědění.

[…]

(67) Rychlé, usnadněné a účinné vypořádání dědictví s přeshraničními dopady v Unii vyžaduje, aby dědicové, odkazovníci, vykonavatelé dědictví či správci pozůstalosti měli možnost snadno prokázat své postavení nebo práva a pravomoci v jiném členském státě, například v členském státě, kde se nachází majetek, který je předmětem dědictví. […]“

4 Kapitola II tohoto nařízení, nadepsaná „Příslušnost“, obsahuje mimo jiné jeho články 4 a 13.

5 Článek 4 uvedeného nařízení, nadepsaný „Obecná příslušnost“, stanoví:

„Soudy členského státu, na jehož území měl zůstavitel obvyklý pobyt v době smrti, jsou příslušné rozhodovat o dědictví jako o celku.“

6 Článek 13 téhož nařízení, nadepsaný „Přijetí[,] či odmítnutí dědictví, odkazu nebo povinného dědického podílu“, stanoví:

„Vedle soudu, který je příslušný k rozhodování o dědictví podle tohoto nařízení, jsou i soudy členského státu, kde má obvyklý pobyt osoba, jež podle práva rozhodného pro dědění může před soudem učinit prohlášení týkající se přijetí[,] či odmítnutí dědictví, odkazu či povinného podílu nebo prohlášení za účelem omezení odpovědnosti takové osoby, pokud jde o závazky pozůstalosti, příslušné k přijetí takových prohlášení, pokud tato prohlášení mohou být učiněna před soudem podle práva tohoto členského státu.“

7 Kapitola III nařízení č. 650/2012, nadepsaná „Rozhodné právo“, obsahuje zejména články 21, 23 a 28 tohoto nařízení.

8 Článek 21 tohoto nařízení, nadepsaný „Obecné pravidlo“, v odstavci 1 stanoví:

„Nestanoví-li toto nařízení jinak, je rozhodným právem pro dědění jako celek právo státu, ve kterém měl zůstavitel svůj obvyklý pobyt v době smrti.“

9 Článek 23 uvedeného nařízení, nadepsaný „Oblast působnosti rozhodného práva“, v odstavcích 1 a 2 stanoví:

„1. Právem určeným podle článku 21 nebo článku 22 se řídí dědictví jako celek.

2. Tímto právem se řídí zejména:

[…]

e) přechod majetku, práv a závazků, které jsou součástí pozůstalosti, na dědice a případně na odkazovníky, včetně podmínek a účinků přijetí[,] či odmítnutí dědictví či odkazu;

[…]“

10 Článek 28 téhož nařízení, nadepsaný „Platnost formy prohlášení o přijetí[,] či odmítnutí dědictví“, stanoví:

„Prohlášení o přijetí[,] či odmítnutí dědictví, odkazu nebo povinného dědického podílu nebo prohlášení, kterým se omezuje odpovědnost osoby činící toto prohlášení, je co do formy platné, pokud splňuje požadavky:

a) práva rozhodného pro dědění podle článku 21 nebo článku 22, nebo

b) práva státu, ve kterém má osoba činící toto prohlášení obvyklý pobyt.“

Německé právo

11 Ustanovení § 1942 Bürgerliches Gesetzbuch (občanský zákoník) ve znění použitelném na spor v původním řízení (dále jen „BGB“), nadepsané „Přechod a odmítnutí dědictví“, stanoví:

„1. Dědictví přechází na dědice s výhradou jejich práva ho odmítnout (přechod dědictví).

[…]“

12 Ustanovení § 1943 BGB, nadepsané „Přijetí a odmítnutí dědictví“, stanoví:

„Dědic nemůže dědictví odmítnout, pokud ho přijal nebo pokud uplynula lhůta pro jeho odmítnutí; po uplynutí této lhůty se dědictví považuje za přijaté.“

13 Ustanovení § 1944 BGB, nadepsané „Lhůta pro odmítnutí dědictví“, stanoví:

„1. Dědictví může být odmítnuto pouze ve lhůtě šesti týdnů.

2. Lhůta počíná běžet okamžikem, kdy se dědic dozvěděl o svém právu a o důvodu, pro který je povolán k dědictví. […]

3. Lhůta se prodlužuje na šest měsíců, pokud měl zůstavitel poslední bydliště v zahraničí nebo pokud dědic v okamžiku, kdy začne běžet lhůta, pobývá v zahraničí.“

14 Ustanovení § 1945 BGB, nadepsané „Forma odmítnutí dědictví“, stanoví:

„K odmítnutí dědictví dojde učiněním prohlášení určeným pozůstalostnímu soudu; prohlášení musí být zaznamenáno do protokolu před pozůstalostním soudem nebo úředně ověřeno.

[…]“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

15 W. N., nizozemský státní příslušník, jenž měl poslední obvyklý pobyt v Německu, zemřel dne 21. května 2018 v Brémách (Německo).

16 Dne 21. ledna 2019 podala E. G., která byla manželkou W. N. a pobývá v Německu, u Amtsgericht Bremen (Okresní soud v Brémách, Německo) žádost o vydání dědického osvědčení W. N., podle kterého by na základě dědictví ze zákona zdědila tři čtvrtiny majetku W. N. a synovci zůstavitele, kteří oba žijí v Nizozemsku, by zdědili každý jednu osminu tohoto majetku.

17 Dopisem ze dne 19. června 2019 tento soud informoval synovce zůstavitele o tom, že probíhá řízení o dědictví ze zákona, a požádal je o předání určitých písemností pro účely vypořádání dědictví.

18 Dne 13. září 2019 učinili synovci zůstavitele u rechtbank Den Haag (Soud v Haagu, Nizozemsko) prohlášení o odmítnutí dědictví po zůstaviteli, které bylo dne 30. září 2019 zapsáno do pozůstalostního rejstříku vedeného tímto soudem.

19 Dopisem ze dne 22. listopadu 2019 Amtsgericht Bremen (Okresní soud v Brémách) vyrozuměl synovce zůstavitele o žádosti o dědické osvědčení a vyzval je k podání vyjádření.

20 Dopisem ze dne 13. prosince 2019 sepsaným v nizozemštině předložili synovci zůstavitele Amtsgericht Bremen (Okresní soud v Brémách) kopie písemností vystavených rechtbank Den Haag (Soud v Haagu) v návaznosti na své prohlášení o odmítnutí dědictví. Dopisem ze dne 3. ledna 2020 Amtsgericht Bremen (Okresní soud v Brémách) vyrozuměl synovce zůstavitele, že bez překladu do německého jazyka nemohl být jejich dopis, včetně zaslaných písemností, zohledněn.

21 Dopisem ze dne 15. ledna 2020, vyhotoveném v německém jazyce, N. N. uvědomil Amtsgericht Bremen (Okresní soud v Brémách) o tom, že spolu se svým bratrem odmítl dědictví po zůstaviteli, že prohlášení o tomto odmítnutí bylo v souladu s unijním právem zaregistrováno příslušnými soudními orgány v nizozemštině, a že proto není třeba překládat dotčené dokumenty do němčiny. Tento soud v odpovědi připomněl, že je třeba příslušné písemnosti přeložit, jakož i dodržet lhůty stanovené pro odmítnutí dědictví.

22 Usnesením ze dne 27. února 2020 Amtsgericht Bremen (Okresní soud v Brémách) zjistil skutečnosti nezbytné k vydání dědického osvědčení na základě žádosti E. G. a rozhodl, že synovce zůstavitele je třeba považovat za osoby, které přijaly dědictví.

23 Posledně uvedení podali proti tomuto usnesení odvolání a požádali o prodloužení lhůty pro předložení dodatečných důkazů. Dne 30. července 2020 zaslali Amtsgericht Bremen (Okresní soud v Brémách) barevnou kopii a překlad písemností vyhotovených rechtbank Den Haag (Soud v Haagu) do německého jazyka. Amtsgericht Bremen (Okresní soud v Brémách) jim odpověděl, že mu nebyly předány prvopisy těchto písemností, načež mu tyto byly zaslány dne 17. srpna 2020.

24 Usnesením ze dne 2. září 2020 Amtsgericht Bremen (Okresní soud v Brémách) žalobu zamítl a postoupil věc předkládajícímu soudu, Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen (Vrchní zemský soud v Brémách, Německo), přičemž konstatoval, že vzhledem k tomu, že synovci zůstavitele neodmítli dědictví ve stanovené lhůtě, nahlíží se na ně tak, že toto dědictví přijali. K tomu, aby prohlášení o odmítnutí dědictví bylo platné, nestačí, aby byl příslušný německý soud pouze vyrozuměn o tomto prohlášení učiněném před dotčeným nizozemským soudem, ani aby mu byly zaslány kopie příslušných písemností, ale je podle jeho názoru nezbytné, aby měl k dispozici prvopisy příslušných písemností. Tyto prvopisy mu však byly doručeny až po uplynutí šestiměsíční lhůty stanovené v § 1944 odst. 3 BGB.

25 Předkládající soud si klade otázku, jaké jsou v případě, že dědic učiní prohlášení o odmítnutí dědictví před příslušným soudem místa svého obvyklého pobytu v souladu s články 13 a 28 nařízení č. 650/2012, podmínky vyžadované k tomu, aby toto prohlášení, které musí být podle práva rozhodného pro dědění učiněno před soudem příslušným k rozhodování o dědictví v určité lhůtě, bylo považováno za učiněné včas.

26 Předkládající soud v tomto ohledu poukazuje na existenci rozdílů v právní nauce a v judikatuře, pokud jde o platnost prohlášení o odmítnutí dědictví učiněného před soudem jiného členského státu, než je soud, jenž je v zásadě příslušný k rozhodování o dědictví. Podle prvního názorového proudu právní nauky a judikatury, který je většinový, je platnost takového prohlášení před soudem příslušným k rozhodování o dědictví dána na základě pouhé skutečnosti, že je toto prohlášení učiněno před soudem členského státu obvyklého pobytu dědice.

27 Podle druhého názorového proudu právní nauky a judikatury je prohlášení o odmítnutí dědictví platné pouze, pokud je předloženo v řádné a náležité formě soudu, který je příslušný k rozhodování o dědictví, nebo mu je v každém případě oznámeno. V tomto ohledu z bodu 32 odůvodnění nařízení č. 650/2012 vyplývá, že podle unijního normotvůrce může takové prohlášení vyvolávat účinky až poté, co bylo tomuto soudu oznámeno. Předkládající soud však upřesňuje, že článek 13 nařízení č. 650/2012 na rozdíl od německého práva neukládá soudu členského státu obvyklého pobytu dědice povinnost oznámit prohlášení o odmítnutí dědictví, které u něj bylo učiněno, soudu příslušnému k rozhodování o dědictví.

28 Předkládající soud uvádí, že pokud by se ve věci v původním řízení postupovalo podle přístupu uvedeného v bodě 26 tohoto rozsudku, bylo by prohlášení o odmítnutí dotčeného dědictví považováno za platné ke dni, kdy bylo učiněno synovci zůstavitele před rechtbank Den Haag (Soud v Haagu), tedy ke dni 13. září 2019. V takovém případě by tedy lhůta šesti měsíců stanovená v §1944 odst. 3 BGB pro odmítnutí dědictví, která začíná běžet ode dne, kdy se dědic o zanechané pozůstalosti dozvěděl, byla synovci zůstavitele dodržena.

29 Podle druhého výkladu popsaného v bodě 27 tohoto rozsudku by platnost prohlášení o odmítnutí dotčeného dědictví mohla záviset na datu, ke kterému se soud příslušný k rozhodování o dědictví o tomto prohlášení dozvěděl. Vyvstává však otázka formálních náležitostí, na které je vázána platnost takového prohlášení, a zejména otázka, zda postačí uvědomit soud příslušný k rozhodování o dědictví o existenci takového prohlášení, předat mu kopie příslušných písemností či mu poskytnout informace sepsané v jazyce tohoto prohlášení, anebo zda je naopak třeba tomuto soudu předat prvopisy písemností týkajících se odmítnutí vyhotovených soudem jiného členského státu, jakož i ověřený překlad do jazyka soudu příslušného k rozhodování o dědictví.

30 Za těchto podmínek se Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen (Hansovní vrchní zemský soud v Brémách) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Nahrazuje prohlášení dědice o odmítnutí dědictví, které tento dědic učiní před soudem členského státu příslušným podle místa jeho obvyklého pobytu v souladu s formálními požadavky platnými v tomto státě, prohlášení o odmítnutí dědictví, které mělo být učiněno před soudem jiného členského státu příslušným pro rozhodování o dědictví, takovým způsobem, že je považováno za platné v okamžiku jeho učinění (substituce)?

2) Pro případ záporné odpovědi na první otázku:

Je pro nabytí platnosti prohlášení o odmítnutí dědictví kromě formálně platného prohlášení učiněného před soudem příslušným podle místa obvyklého pobytu osoby odmítající dědictví nezbytné, aby tato osoba o učinění tohoto prohlášení uvědomila soud příslušný pro rozhodování o dědictví?

3) V případě záporné odpovědi na první otázku a kladné odpovědi na druhou otázku:

a) Je pro nabytí platnosti prohlášení o odmítnutí dědictví, zejména pro dodržení lhůt platných v místě jeho učinění nezbytné, aby soud příslušný pro rozhodování o dědictví byl kontaktován v jazyce platném v místě tohoto soudu?
b) Je pro nabytí platnosti prohlášení o odmítnutí dědictví, zejména pro dodržení lhůt platných v místě jeho učinění nezbytné, aby soudu příslušnému pro rozhodování o dědictví byly předány listiny o odmítnutí dědictví vystavené soudem, který je příslušný podle místa obvyklého pobytu osoby odmítající dědictví, v originále spolu s překladem?“

K předběžným otázkám

Úvodní poznámky

31 Podle ustálené judikatury Soudního dvora platí, že v rámci postupu spolupráce mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem zavedeného článkem 267 SFEU přísluší Soudnímu dvoru poskytnout vnitrostátnímu soudu užitečnou odpověď, která mu umožní rozhodnout spor, jenž mu byl předložen. Z tohoto hlediska Soudnímu dvoru přísluší, aby otázky, které jsou mu položeny, případně přeformuloval (rozsudek ze dne 26. října 2021, PL Holdings, C-109/20, EU:C:2021:875, bod 34 a citovaná judikatura).

32 Tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká podmínek vyžadovaných k tomu, aby prohlášení o odmítnutí dědictví ve smyslu článků 13 a 28 nařízení č. 650/2012 učiněné před soudem státu, v němž má osoba odmítající dědictví obvyklý pobyt, bylo považováno za platné. V tomto ohledu si předkládající soud zejména klade otázku, zda a případně kdy a jakým způsobem musí být takové prohlášení předloženo soudu příslušnému k rozhodování o dědictví.

33 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že synovci zůstavitele dne 13. září 2019 prohlásili před soudem členského státu svého obvyklého pobytu, a sice rechtbank Den Haag (Soud v Haagu, Nizozemsko), že odmítají dědictví po zůstaviteli. Dne 13. prosince 2019 uvědomili německý soud příslušný k rozhodování o dědictví o existenci tohoto prohlášení dopisem sepsaným v nizozemském jazyce a připojili kopii písemností vyhotovených nizozemským soudem. Dne 15. ledna 2020 opět uvědomili německý soud o existenci uvedeného prohlášení, ale dopisem sepsaným v německém jazyce. Naproti tomu překlad do německého jazyka a prvopisy písemností vyhotovených nizozemským soudem byly německému soudu doručeny až dne 17. srpna 2020, tedy po uplynutí lhůty stanovené právem rozhodným pro dědění.

34 Za těchto podmínek je třeba mít za to, že podstatou otázek předkládajícího soudu, které je třeba zkoumat společně, je, zda články 13 a 28 nařízení č. 650/2012 musí být vykládány v tom smyslu, že prohlášení o odmítnutí dědictví učiněné dědicem před soudem členského státu jeho obvyklého pobytu je považováno, pokud jde o formu, za platné, pokud byly splněny formální požadavky ustanovené pro úkony před tímto soudem, aniž je pro účely této platnosti nezbytné, aby splňovalo formální požadavky vyžadované právem rozhodným pro dědění.

K věci samé

35 Podle ustálené judikatury Soudního dvora jak z požadavků na jednotné použití unijního práva, tak ze zásady rovnosti vyplývá, že znění ustanovení unijního práva, které výslovně neodkazuje na právo členských států za účelem vymezení svého smyslu a dosahu, musí být zpravidla vykládáno autonomním a jednotným způsobem v celé Unii, přičemž tento výklad je třeba nalézt nejen

s přihlédnutím k jeho znění, ale i ke kontextu tohoto ustanovení a k cíli sledovanému dotčenou právní úpravou [rozsudky ze dne 1. března 2018, Mahnkopf, C-558/16, EU:C:2018:138, bod 32, a ze dne 9. září 2021, UM (Smlouva o převodu vlastnického práva pro případ smrti), C-277/20, EU:C:2021:708, bod 29].

36 Pokud jde zaprvé o znění dotčených ustanovení a jejich kontext, je třeba připomenout, že článek 13 nařízení č. 650/2012 je součástí kapitoly II tohoto nařízení, která upravuje všechna kritéria soudní příslušnosti v oblasti dědictví. Podle tohoto ustanovení vedle soudu, který je příslušný k rozhodování o dědictví podle uvedeného nařízení, jsou soudy příslušnými k přijetí takových prohlášení i soudy členského státu, kde má obvyklý pobyt osoba, jež podle práva rozhodného pro dědění může učinit prohlášení týkající se přijetí, či odmítnutí dědictví, odkazu či povinného podílu nebo prohlášení za účelem omezení odpovědnosti takové osoby, pokud jde o závazky pozůstalosti.

37 Tento článek 13 tak stanoví alternativní soudní příslušnost, jejímž cílem je umožnit dědicům, kteří nemají obvyklý pobyt v členském státě, jehož soudy jsou příslušné k rozhodování o dědictví, v souladu s obecnými pravidly obsaženými v článcích 4 až 11 nařízení č. 650/2012, učinit prohlášení o přijetí, či odmítnutí dědictví před soudem členského státu, v němž mají obvyklý pobyt.

38 Uvedené pravidlo pro určení soudní příslušnosti je doplněno kolizním pravidlem obsaženým v článku 28 nařízení č. 650/2012, jenž je součástí kapitoly III tohoto nařízení upravující rozhodné právo a specificky upravuje platnost, pokud jde o formu takových prohlášení. V souladu s tímto článkem jsou tato prohlášení co do formy platná, pokud splňují podle písmene a) požadavky práva rozhodného pro dědění (*lex successionis*), nebo podle písmene b) požadavky práva státu, ve kterém má osoba činící toto prohlášení obvyklý pobyt.

39 Ze znění článku 28 nařízení č. 650/2012 lze vyvodit, že toto ustanovení je koncipováno tak, aby byla uznána platnost prohlášení o odmítnutí dědictví buď tehdy, jsou-li splněny podmínky stanovené dědickým právem, pokud se uplatňuje toto právo, nebo tehdy, jsou-li splněny podmínky stanovené právem státu, v němž má osoba odmítající dědictví obvyklý pobyt, pokud se uplatňuje posledně uvedené právo.

40 V tomto ohledu z výkladu článku 13 ve spojení s článkem 28 nařízení č. 650/2012 – jak v podstatě uvedl generální advokát v bodě 58 svého stanoviska – vyplývá, že mezi těmito dvěma ustanoveními existuje úzká spojitost, takže příslušnost soudů členského státu obvyklého pobytu dědice pro přijetí prohlášení o odmítnutí dědictví podléhá podmínce, že dědické právo platné v tomto státě stanoví možnost učinit takové prohlášení před soudem. Je-li tato podmínka splněna, jsou všechny úkony, které je třeba učinit před soudem členského státu obvyklého pobytu dědice, jenž si přeje učinit takové prohlášení, určeny právem tohoto členského státu.

41 Pokud jde zadruhé o cíle sledované nařízením č. 650/2012, takový výklad článků 13 a 28 tohoto nařízení je podpořen bodem 32 odůvodnění tohoto nařízení, podle kterého je cílem těchto ustanovení „usnadnění situace dědiců a odkazovníků s obvyklým pobytem v jiném členském státě, než ve kterém se o dědictví rozhoduje nebo bude rozhodovat“. Za tímto účelem by uvedené nařízení mělo podle téhož bodu odůvodnění umožnit každé osobě, jež má dle práva rozhodného pro dědění právo učinit prohlášení ohledně dědictví, aby tato prohlášení učinila formou stanovenou právem členského státu, v němž má obvyklý pobyt, a před soudy tohoto členského státu. Soudní dvůr již v tomto ohledu upřesnil, že cílem článku 13 téhož nařízení, ve spojení

s bodem 32 odůvodnění, je zjednodušení kroků dědiců a odkazovníků prostřednictvím odchylky od pravidel příslušnosti stanovených v článcích 4 až 11 uvedeného nařízení (rozsudek ze dne 21. června 2018, Oberle, C-20/17, EU:C:2018:485, bod 42).

42 Takový výklad je kromě toho potvrzen cílem nařízení č. 650/2012, jímž je podle bodu 7 odůvodnění usnadnit řádné fungování vnitřního trhu odstraněním překážek volnému pohybu osob, které se v současnosti potýkají s obtížemi při uplatňování svých práv v souvislosti s dědictvím, jež má přeshraniční dopady. V evropském prostoru práva musí být totiž práva dědiců a odkazovníků, dalších osob zůstaviteli blízkých a věřitelů zůstavitele musí být účinným způsobem zaručena (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 1. března 2018, Mahnkopf, C-558/16, EU:C:2018:138, bod 35, jakož i ze dne 1. července 2021, Vorarlberger Landes- und Hypotheken-Bank, Vorarlberger Landes- und Hypotheken-Bank, C-301/20, EU:C:2021:528, body 27 a 34).

43 Pokud jde o prohlášení o odmítnutí dědictví učiněná před soudem příslušným podle článku 13 nařízení č. 650/2012, čl. 28 písm. b) tohoto nařízení zaručuje, aby tato možnost přiznaná dědici, který má obvyklý pobyt v jiném členském státě, než je členský stát soudu příslušného k rozhodování o dědictví, byla účinná.

44 V této souvislosti je nutno konstatovat, že s ohledem na omezený rozsah příslušnosti soudu podle článku 13 nařízení č. 650/2012 by jakýkoliv jiný výklad, jehož cílem by bylo omezení platnosti, pokud jde o formu prohlášení o odmítnutí dědictví, zejména tím, že by ji podřídil formálním požadavkům práva rozhodného pro dědění, zbavil ustanovení článku 13 a čl. 28 písm. b) tohoto nařízení veškerého užitečného účinku a ohrozil tím cíle uvedeného nařízení, jakož i zásadu právní jistoty.

45 Jak zdůraznil generální advokát v bodě 64 svého stanoviska, má-li být naplněn cíl nařízení č. 650/2012, kterým je umožnit dědicům učinit prohlášení o odmítnutí dědictví v členském státě jejich obvyklého pobytu, znamená to, že tito dědicové nemusí splnit jiné formality před soudy dalších členských států než ty, které stanoví právo členského státu, v němž je takové prohlášení učiněno, aby taková prohlášení byla považována za platná.

46 Pokud jde o otázku týkající se oznámení uvedených prohlášení soudu příslušnému k rozhodování o dědictví, je třeba poznamenat, že z poslední věty bodu 32 odůvodnění nařízení č. 650/2012 vyplývá, že „osoby, jež se rozhodnou využít možnosti učinit prohlášení v členském státě svého obvyklého pobytu, by měly samy uvědomit soud nebo orgán, jenž o dědictví rozhoduje nebo rozhodovat bude, o existenci takových prohlášení, a to ve lhůtě stanovené právem rozhodným pro dědění“.

47 Z této poslední věty bodu 32 odůvodnění nařízení č. 650/2012 na první pohled vyplývá, že podle unijního zákonodárce je nezbytné, aby prohlášení o odmítnutí dědictví učiněné před soudem členského státu obvyklého pobytu osoby odmítající dědictví bylo oznámeno soudu příslušnému k rozhodování o dědictví. Je však třeba konstatovat, že ani článek 13, ani článek 28 tohoto nařízení nestanoví mechanismus předávání takových prohlášení soudem členského státu obvyklého pobytu osoby odmítající dědictví soudu příslušnému k rozhodování o dědictví. Tento bod 32 odůvodnění nicméně předpokládá, že osoby, které využily možnosti učinit taková prohlášení v členském státě svého obvyklého pobytu, nesou odpovědnost za oznámení existence těchto prohlášení orgánům pověřeným rozhodováním o dědictví.

48 Vzhledem k neexistenci jednotného systému v unijním právu, který by upravoval předávání prohlášení týkajících se dědictví soudu příslušnému k rozhodování o dědictví, musí být bod 32 odůvodnění poslední věta nařízení č. 650/2012 chápán v tom smyslu, že je na osobě, která učinila prohlášení o odmítnutí dědictví, aby vykonala kroky nezbytné k tomu, aby se soud příslušný k rozhodování o dědictví dozvěděl o existenci platného prohlášení. Nicméně pokud by tyto kroky nebyly vykonány ve lhůtě stanovené právem rozhodným pro dědění, nebylo by možno zpochybnit platnost takového prohlášení.

49 Prohlášení o odmítnutí dědictví učiněné dědicem před soudem členského státu, v němž má obvyklý pobyt, by tedy mělo mít právní účinky před soudem příslušným k rozhodování o dědictví, pokud se tento soud o existenci tohoto prohlášení dozvěděl, aniž takové prohlášení podléhá dodatečným formálním podmínkám vyžadovaným právem rozhodným pro dědění.

50 V projednávané věci ze skutečností poskytnutých předkládajícím soudem vyplývá, že synovci zůstavitele učinili prohlášení o odmítnutí dědictví po zůstaviteli před nizozemským soudem v souladu s formálními požadavky uplatňovanými před tímto soudem a že Amtsgericht Bremen (Okresní soud v Brémách) se před vydáním rozhodnutí o dědictví o existenci tohoto prohlášení dozvěděl. Zdá se tedy, že posledně uvedený soud měl k uvedenému prohlášení přihlédnout, a to bez ohledu na splnění dalších požadavků nebo na objasnění, které tento německý soud považoval za nutná pro to, aby takové prohlášení mohlo být považováno za platné. Jak totiž vyplývá z bodu 67 odůvodnění nařízení č. 650/2012, dědicové by měli mít možnost snadno prokázat své postavení nebo práva a pravomoci pro „rychlé, usnadněné a účinné vypořádání dědictví s přeshraničními dopady v Unii“.

51 S ohledem na výše uvedené je třeba na položené otázky odpovědět tak, že články 13 a 28 nařízení č. 650/2012 musí být vykládány v tom smyslu, že prohlášení o odmítnutí dědictví učiněné dědicem před soudem členského státu jeho obvyklého pobytu je považováno, pokud jde o formu, za platné, pokud byly splněny formální požadavky stanovené pro úkony před tímto soudem, aniž je pro účely této platnosti nezbytné, aby splňovalo formální požadavky vyžadované právem rozhodným pro dědění.

K nákladům řízení

52 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (pátý senát) rozhodl takto:

Články 13 a 28 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení musí být vykládány v tom smyslu, že prohlášení o odmítnutí dědictví učiněné dědicem před soudem členského státu jeho obvyklého pobytu je považováno, pokud jde o formu, za platné, pokud byly splněny formální požadavky stanovené pro úkony před tímto soudem, aniž je pro účely této platnosti nezbytné, aby splňovalo formální požadavky vyžadované právem rozhodným pro dědění.

Podpisy.